

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Proteus ofte Minne-beelden verandert in Sinne-beelden

Cats, Jacob

Rotterdam, 1627

XXXVIII. Post tristia dulcor

urn:nbn:de:bsz:31-101049

OYID. **E**T tamen est artis tristissima janua nostra,
Et labor est unus tempora prima pati.

Mich. Montagn. des Essais Lib. 3. Cap. 5.

Qui n'a la jouissance qu'en la jouissance, qui ne gaigne que du haut poinct, qui
n'ayme la chasse qu'en la prise, il ne luy appartient se mesler a l'escole d'Amour,
le plaisir n'est plaisir sans amertume.

Lyden

Lijden, al-eer verblijden.

Ick sprac eens Rosemont, terwijl datse naeyde,
 Ick claegde mijn verdriet, hoort doch hoe fy my paeyde;
 Comt, sprackse, comt een reys en fiet my desen naet,
 Let op dit maeghde-werek, en watter omme-gaet;
 Hier vvort een stale punt als voren uyt gefonden,
 De draet comt naderhant die heelt dan eerst de vvonden:
 Ey vrient en vvacht geen vreucht, als na geleden pijn,
 Die't soet vvil sonder suet, en mach geen vrijer zijn.

Post tristia dulcor.

A *Sfideo tenera nuper dum junctus amica,
 Dumque super nostro vulnere multa queror;
 Risit & , ô duri nimium tener hospes amoris,
 Ni patiatur amans, non potietur, ait.
 Hoc doctum te reddat opus (sua lintea monstrat)
 Ecce! subit filo cuspis acuta prior.
 Qui gemit, & primo sub vulnere projicit arma,
 Crede mihi, Veneri miles ineptus erit.*

Après tourment, contentement.

VN jour je me plaignois estant auprès ma belle
 De mon penible amour, je la nommois cruelle:
 Tay toy (ce me dict-on) le linge ne se joint,
 Si preallablement on ne le blesse point.

ff

Oordels

IC quam eens op een tijt daer Phillis sat en naeyde
 Ic sach een rechten bloet die stonter by en craeyde,
 Die riep vvat maller dingh ! vvat gaet de joffer aen !
 Die moeyte diese neemt is beter ongedaen :
 Hy sach een stale punt, hy sach het lijnvaet breken,
 Maer vvaer dit henen vvou en vvas hem niet gebleken.
 Al heeft u vvijs beleyt een seker oogh-gemerck,
 En toont noyt aen een dyvaes een onvolcomen vverck.

Ex fine iudicium.

Mille foraminibus dum lintea virgo decorat,
 Filaque distinctis inserit ordinibus;
 Rusticus ista videns, vab stulta puellula ! clamat,
 Candida ferratâ lintea perdis acu.
 Vulnus ut infligat tetricâ cum fronte notâris,
 Vulneris auxilium, rustice, nonne vides ?
 Materiam fatuo risus dedit ille popello,
 Qui, cui summa manus deficit, edit opus.

Ne reprens, ce que n'entens.

LOrs quant Margot piquoit le drap de son esguille,
 Damætas luy cria ! que tu es sotte fille,
 D'ainsi gaster le drap : car il ne scait que c'est,
 Ne monstre pas au fol un œuvre my-par-faict.

EX

EX FINE IVDICIUM.

IN omni re iudicandi, ac consulendi principium est, nosse id, de quo consilium institutum est, aut totâ viâ aberrare necessum est, ait Plato. Multa enim quotidie incidunt in vitam mortaliū, quæ si obiter tantum inspiciantur, & prout primâ fronte in oculos incurrunr, facîle quisvis damnaturus est; & contra penitus eadem consideranti, ac scopum agentis intuenti, bona ac iusta videbuntur. Finis omnia discriminat. Ecce! supplicia quantum à sevitiâ abeunt? sanguis enim ubertim effunditur. Tributa ab avaritiâ? pecunia avidè congeritur. Censura à rigore? frenum & modus in vitis imponitur. Ab omnibus igitur, cum Lactantio, humanitatis iure postulamus, ut non prius damnent, quam universa cognoverint; igitur ut ait ille, in omni re

Iudicium suspende, scopus dum notus agentis,

VAn alle raetslagen, diemē voorneemt, is het beginsel recht te verstaen de saken waer over men gesint is raet te plegē, seyt Plato; of andersins moctmē noodelic gantsch en al mis tasten. Daer vallē dagelijcx in dit leven veel dingē voor, dewelcke van buyten af, en als in het voor-bygaen alleē bemerckt zijnde, verwerpelijck schynen, maer nader onderstaft, ende het oogmerc van dē genen diese beleyt, wel ingenomen wesende, werden goet en lofslick bevonden. wat verschilt doch straffe van wreechtheyt? nadienmen in beyde bloet vergiet. VVat schattinge van giericheyt? nadienmen in beyde gelt vergaert. VVat bestraffinge van hardicheyt? nadienmen door beyde de wederspannige een gebit indē muyl werpt. Sekerlijck het eynde ontdeē het onderscheyt van alle dingen. VVy vercysschen daerom van alle menschen, met Lactantio, na het recht der menschelijckheydt, dat niemant yet en verwerpe voor hy het selve ten volen heeft leeren kennen.

L. 24. ff. de ll.

Incivile est nisi totâ lege perspectâ, una aliquâ particiâ ejus propositâ, iudicare vel respondere.

C majores de baptism.

Non debet separari cauda à capite.

ff 2

2. CO.

De droefheyt die na God is, wercke vreesse ter salicheyt.

ALs yemant sit en naeyt, hy schijnt het doeck te breken,
Maer schoon de naelde quetst het garen heelt de stekē:
Al is de stale punt niet eyghen aen den naet,
Sy maect noch evenvel het open voor den draet.
Al vvorter door den anxt geen mensche vvederboren,
Tervvijl de ziele klaeght haer trooft te zijn verloren,
Tis evenvel de schric die ons den geest bereyt,
En tot een beter vverck de rechte gronden leyt.

Si non parat, saltem præparat.

L*ntea non conjungit acus, dum lintea pungit,
Sed via, quæ tandem lintea jungat, erit.
Nam simulac subjecta chalybs per carbasa transit,
Mox comitem medicum vulneris auctor habet.
Anxietas, quæ mente latet, quæ pectora turbat,
Non est quod nobis corda renata facit:
Illa tamen sternitque viam, reseratque scatebras;
Principium timor est, Spiritus implet opus.*

Vous avez esté contristez, selon Dieu.

LOrs que la docte main, le drap rompu va poindre,
Ce n'est pas proprement ce que le drap fait joindre,
Mais pour la voye ouvrir. Nos tremblements & pœurs
N'est pas l'Esprit, mais pour nous preparer les cœurs.

SI NON

SI NON PARAT, SALTEM PRÆPARAT.

Tremor ac horror conscientia, in initio quidem conversionis, idoneus est ad hoc, ut animus verè humilietur, sibi-que summoperè displiceat; ut ita homo in viâ Domini à timore incipiat, & ad fortitudinem perveniat, inquit Greg. At verò cum ille, quem ligat servitus timoris, ignoret gratiam libertatis; non hic subsistendum est. Cum audis quod Dominus tuus dulcis sit, ait vir pius, fac ut eum diligas: cum audis, quod rectus sit, attende ut timeas; ut amore, & timore Dei legem ejus custodias. Noveris te, ut Deum timeas: noveris Deum, ut eum ipsum diligas; in altero initiaris ad sapientiam, in altero consummaris: qui initium salutis timor Domini, & plenitudo legis est charitas. Quemadmodum, ex notitiâ tui, venit in te timor Dei: atque ex Dei notitiâ, Dei iidem amor: sic è contrario, ex ignorantia tui, superbia; ex Dei ignorantia venit desperatio. Bernard sup. Cant.

Verflaghentheyt des ghemoets is wel dienstich int begin vande bekeeringhe, ten eynde de mensche sich recht vernedere, en sich selven gantsch mishage; op dat hy also des Heeren wegh beginnende met vreele, allencxkens in sterckheyt mach toenemen. Ondertuschen nochtans, nademael den ghenen, die met de slavernije van de vreesse ghebonden is, niet en kan smaken de ghenade der vryheyt. Soo en en moetet by ons daer by niet ghelaten werden. Als ghy hoort (seyter een Godsalich man) dat Godt goedich en barmhertich is, maect dat ghy dien goeden Godt lief hebt: als ghy hoort dat Godt rechtveerdich is, fiet dat ghy sijn gherechticheyt vreesse; op dat ghy also doot vreesse ende liefde te samen, naer syne insettinghe meucht wandelen. Kent u selven, op dat ghy Godt meucht vreesen; kent Godt, op dat ghy hem meucht lief hebben; in het een is het begintfel, in het andere de volkomenheyt der wijsheyt. 'T begintfel der salicheyt is vreesse: de vervulling des wets is liefde. Ghelijck uyt kennisse uwes selfs, vreesse Godes voortkomt: so, in tegendeel van dien, uyt onwetenheyt uwes selfs, komt hoochmoet, ende uyt onkennisse van God, wanhope.

*Al is de vrees' int eerste goet,
Sy is niet daer het blyven moet,
'T is nut gheduyrich voort te gaen,
Tot wy vast inde liefde staen.*

ACT. 2. 37. ET SEQ.

His auditis, compuncti sunt corde & dixerunt Petro & reliquis Apostolis; quid faciemus viri fratres! Petrus

vero ad illos, pœnitentiam agite & baptisetur unusquisque in nomine Iesu Christi in remissionem peccatorum vestrorum & accipietis donum Spiritus sancti.